

вільніше висловлюватися щодо запропонованих тем, відпрацьовувати вміння говорити коротко, але по суті й переконливо. Допомагає подолати страх перед говорінням німецькою мовою та покращити комунікацію. На цьому етапі все сказане учнями не оцінюється, і це спонукає їх вільно висловлюватися. Використання цих методів допоможе учням ознайомитися із новою темою та, що найголовніше, зрозуміти, для чого вони вивчають ту чи іншу розмовну тему.

Для вивчення «Musik in unserem Leben» для 8 класу можна використати «Мозковий штурм», «Розігрування ситуації за ролями (рольові ігри)», «Незакінчені речення» та «Мікрофон». Темою першого уроку є «Musikinstrumente». На етапі вивчення нового матеріалу інтерактивні технології допоможуть активізувати новий лексичний матеріал з теми. Вдосконалити вміння учнів читати текст і знаходити необхідну інформацію. На цьому етапі «Робота в парах» допоможе швидше освоїти та вивчити нову, не відому, лексику. Спільна праця – це найкраще подолання мовних бар'єрів. Темою другого уроку є «Der Konzertbesuch». Завдяки «рольовим іграм» учні вдосконалюють навички вживання засвоєної на попередньому уроці лексики та вчать вести бесіду за темою. Вони зможуть розіграти невелику сценку, у яку залучать усіх учнів, також тут розвинуться навички усного (діалогічного) мовлення, логічне мислення та різні види пам'яті. На уроці-практикумі доцільно використовувати ті інтерактивні технології, які залучать весь клас та допоможуть кожному учневі взяти участь в уроці. Темою цього уроку може бути «Diese Musik mag ich sehr». Це допоможе учням вживати у мовленні нову лексику з теми, вдосконалювати навички говоріння, письма та розвивати мовну здогадку, творче мислення. На уроках перевірки знань, умінь та навичок інтерактивні технології допоможуть швидше опитати учнів та з'ясувати, що вони засвоїли, а що ні, на що потрібно більше сконцентрувати свою увагу.

Проте у використанні інтерактивних технологій є свої слабкі сторони. Зокрема:

1. Важливо налагодити взаємонавчання як постійно діючий механізм;
2. Вчителю важко контролювати процес навчання, а результат не завжди прогнозований;
3. За невдалого навчання необхідно перевчати учня та вчителя, що потребує додаткового часу.

Висновки. Проведений аналіз досліджень, щодо застосування інтерактивних технологій на уроках німецької мови, дає підстави стверджувати, що вони потребують більш детального та більш активного застосування. Це дасть змогу вчителю значно раціоналізувати та активізувати процес навчання. Також інтерактивні технології сприяють кращому засвоєнню та розумінню нового матеріалу учнем, активізують його розумові здібності та руйнують бар'єр, який постає перед ним при вивченні німецької мови. Інтерація розвиває у школярів самостійне та критичне мислення, вчить вміло володіти інформацією та здатність творчо та креативно мислити.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Артемов В. А. Психология обучения иностранными языкам: Учеб. Пособие. – М.: Просвещение, 1969. – 279 с.
2. Абрамов И. В. Игры на уроке немецкого языка // Иностранные языки в школе. – 2007. – №1. – с. 42–44.
3. Вишневецький О. І. Довідник вчителя іноземної мови. – К.: Радян. школа, 1979. – 144 с.
4. Іванова А. В. Використання інтерактивних технологій на уроках німецької мови // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2005. – №1. – с. 46–50.
5. Рябищенкова А.П. Об интеграции различных видов деятельности на уроках иностранного языка в младших классах // Иностранные языки в школе. – 2004. – №5. – с. 70–73.
6. Шатилов С. Ф. Методика обучения немецкому языку в средней школе. – М.: Просвещение, 1986. – 222 с.

Заверуха М., Шкрибайло І.

Науковий керівник – доц. Бойко М.М.

НЕТРАДИЦІЙНІ УРОКИ ІНОЗЕМНИХ МОВ У СУЧАСНІЙ ШКОЛІ

Сьогодні відбувається становлення нової системи освіти, орієнтованої на входження в світовий освітній простір. Загальні тенденції розвитку освіти – це не тільки значне розширення сфери знань та вмінь школярів, підвищення їх культури чи максимальний розвиток здібностей, а також розвиток творчого потенціалу, індивідуальності, формування гуманістичної системи цінностей. Для цього процес навчання і методика проведення уроку повинні бути побудовані

так, щоб широко залучити учнів до нетрадиційної інтерактивної творчої діяльності, яка спрямована на засвоєння нових знань і успішному застосуванню їх на практиці.

Проблемі впровадження нетрадиційних уроків у школі присвятили свої дослідження В. Н. Андрєєва, Г.О. Антипова, В.С. Паламарчук, І. Д. Румянцева, Л. К. Лухтай, О. Я. Митник, В. А. Шпак. та інші вчені. Серед великої кількості розробок новітніх структур проблемі використання нетрадиційних форм навчання найбільше уваги приділено в працях К. Г. Селевко, О. І. Медведєвої, А. Е. Маслико, Л. В. Коносолової, А. І. Кузмінського, Н. В. Кабаченко, І. М. Богданової. Але не достатньо розкрито питання як здійснюється підготовка майбутнього вчителя іноземної мови до практичного проведення нетрадиційних уроків.

Актуальність проблеми зумовлена тим, що нові вимоги, які висуваються державою до підготовки спеціалістів у різних галузях, спонукають до пошуку таких форм роботи з учнями, які б забезпечували підготовку майбутніх поколінь на високому професійному рівні. Незважаючи на соціально-економічну та політичну нестабільність українського суспільства, вже сьогодні помітні певні передумови суттєвого оновлення системи освіти. Одна з них – розвиток освітніх процесів на основі інноваційної діяльності педагогічних колективів та окремих педагогів.

Мета статті – розглянути специфіку підготовки майбутнього вчителя до використання та проведення інноваційних уроків, зокрема нетрадиційних уроків.

Сутність нетрадиційних уроків та їхній вплив на всебічний розвиток дитини пов'язані насамперед із загально визнаним фактом низького рівня об'єктивної та суб'єктивної готовності дітей до життя за межами школи, фактичною відсутністю у більшості навчальних закладів системи роботи, спрямованої на розвиток соціально-психологічної готовності дитини до життя, що включає такі якості:

- уміння приймати рішення та робити вибір;
- бути свідомим громадянином своєї держави;
- відчувати себе громадянином цілого світу;
- вміти співпрацювати з іншими людьми;
- завжди працювати якісно;
- проявляти ініціативу;
- навчитися працювати з великим обсягом різноманітної інформації, самостійно здійснювати її пошук, обробку, аналіз і зберігання.

Нетрадиційний урок – імпровізоване учбове заняття, що має нестандартну (невстановлену) структуру, зміст, і форми, які викликають інтерес учнів до предмету навчання, розвиток їх творчого потенціалу, сприяють оптимальному навчанню, розвитку і вихованню. Для нього характерні: максимальна насиченість різними видами пізнавальної діяльності, використання програмованого і проблемного навчання, здійснення міжпредметних зв'язків, зменшення перевантаження учнів.

Проведенні нами дослідження показали, що нетрадиційні уроки викликають в учнів більший інтерес до предмету та до процесу навчання загалом, стимулюють їхню пізнавальну діяльність та мотивують до самостійної роботи. Щодо вчителів, здійснені дослідження показали, що проведення нетрадиційних уроків у школі залежить від віку вчителя. Зокрема, вчителі зі стажем до 15 років знають та проводять нетрадиційні уроки, а вчителі зі стажем понад 15 років, здебільшого проводять урок-лекцію та урок-семінар. Загалом 80% – використовують нетрадиційні форми навчання у процесі навчання, 10% - при потребі, а 5% - взагалі не використовують (до цих 5% переважно входять вчителі зі стажем понад 15 років). Варто зазначити, що 76,6% відсотків педагогів вважають, що практичні заняття інноваційного типу є найефективнішими.

За класифікацією українського вченого-педагога М. М. Фіцули розрізняють такі типи нетрадиційних уроків:

Інтегровані уроки, на яких матеріал декількох тем дають блоками (інтегровані уроки англійської мови, літератури та всесвітньої історії, сприяють розкриттю багатогранності можливостей застосування набутих знань учнів у різних галузях науки та сферах діяльності;

синтезу фактів, явищ, процесів з метою висунення нових ідей, розробки гіпотез; інтеграції діяльності вчителів з формування творчої особистості учня, розвитку його здібностей);

Міжпредметні уроки, які ставлять мету об'єднати однорідний матеріал декількох предметів (англійська мова та літератури, англійська мова і всесвітня історія, англійська мова та історія культури, брейн-ринг);

Театралізовані уроки, які проводять в межах навчальної програми, у відведений учбовим планом час і згідно встановленого порядку відібраних творів (постановка літературних творів, спектаклів, пісенні вернісажі);

Сугестопедичні уроки, які ще не набули широкого розповсюдження, оскільки механізм дії підсвідомості поки що технологічно не розроблений щодо педагогіки і окремих методик (розігрування діалогів, монологів, читання творів англійською мовою під музику, розгляд та опис творів мистецтва англійськомовних країн, урок-подорож «в країну граматики» («королівство іменника», «царство прикметника» та ін.);

Уроки з різновіковим складом учнів, що передбачає подання матеріалу блоками, що вивчається за програмою в різних класах (театралізовані постановки старшокласників молодшим школярам, урок-гра з різними віковими категоріями, КВН).

Власне сам нетрадиційний урок є одним з останніх етапів навчального циклу, так би мовити, верхівкою айсберга, оскільки основна навчальна діяльність відбувається на стадії підготовки до нього. Спочатку потрібно вибирати найбільш активних, ініціативних, добре підготовлених до теми учнів (якщо це нова тема, дати їм опрацювати матеріал самостійно, при цьому надавати консультації); розтлумачити їхні обов'язки, можливо, спочатку на власному прикладі продемонструвати ймовірний підхід до важкої ролі та забезпечити діалог виконавця з класом. Для цього «аудиторії» можна запропонувати зразки запитань для дискусій, основні теми для гри «брейн-ринг», «круглого столу» чи «прес-конференції», підказати тактику поведінки під час гри. Перш ніж запропонувати дитині взяти участь у нетрадиційному уроці, треба створити своєрідний «архів», чи «банк даних», у якому була б зібрана велика кількість матеріалів, свідчень, часом суперечливих і протилежних суджень, вони допоможуть школяреві виробити власну позицію, обрати те, що найбільше відповідає його особистості, щоб потім переконати в істинності своєї думки товаришів. Цей «архів» поповнюють як учителі, так і учні. Щоб легше було ним користуватися, матеріал доречно розкласти за темами в окремі папки.

Існують такі види нетрадиційних уроків:

1. Урок – ділова гра;
2. Урок – прес-конференція;
3. Урок – змагання;
4. Урок – консилиум;
5. Урок – залік;
6. Урок – КВН;
7. Урок – суд;
8. Урок – аукціон;
9. Урок – екскурсія;
10. Урок – семінар;
11. Урок – театральна вистава;
12. Урок – консультація;
13. Урок – блок-схема;
14. Урок – лекція.

Розглянемо характеристику кількох з них.

Урок-семінар можна проводити після кількох (двох-чотирьох) уроків-лекцій або під час вивчення нового матеріалу, який відсутній у підручнику. Головна умова семінару — допомогти учням підготувати відповіді на всі питання з подальшим оформленням у вигляді виступу, тез, таблиць тощо. Доцільно проводити для перевірки якості засвоєння нового матеріалу та здатності учнів застосовувати одержані знання на практиці, для аналізу різних процесів. При проведенні уроку-семінару, слід дотримуватися таких принципів: клас заздалегідь потрібно поділити на групи («доповідачі», «рецензенти», «хроністи», «журналісти» тощо), також завчасно оголосити тему, план і літературу до семінару; група «хроністи» результати своїх та

чужих виступів оформляє у вигляді письмового завдання, а група «журналісти» — у вигляді запитань; кожен член групи бере участь у виступах.

Урок-суд. Ця форма співпраці використовується для виявлення протилежних поглядів у формі справжнього суду. Така форма уроку сприяє активності всіх учнів класу, різноаспектному вивченню позицій. Дуже важливо в процесі проведення такого уроку не допустити однобічної, звинувачувальної версії. А щоб урок не перетворився на банальну виставу, необхідно поставити завдання, які учні повинні виконати до кінця уроку. Для такого виду уроку клас можна поділити за бажанням учнів (суддя, секретар суду, адвокат, прокурор, тощо). Обов'язковим є «переобладнання» класу на судову залу; перевдягання учнів відповідно до обраної ролі, а також наявність двох сторін — обвинувачення та захисту. В роботу включається весь клас через поставлені завдання. (Можливі теми: Ecology, environment protection, Animals, Food, Health, для вивчення граматики Modal verbs, Subjunctive mood, etc)

Урок-дискусія. Сьогодні набувають популярності дискусійні форми занять. Дискусія має багато різновидів, а саме — дебати, диспут та власне дискусія. Ми зупинимось на диспуті. Проблемна ситуація, що характеризує психологічний стан учнів, поряд з інтелектуальними труднощами супроводжується підвищенням пізнавальної активності й бажанням розібратися у проблемі. Будь-яка дискусія (диспут) включає три компоненти:

1. Пізнавальний - включає знання про предмет, що викликає суперечку і проблемну ситуацію, яка виникла;
2. Операційно-комунікативний - означає вміння вести суперечку, відстоювати свою думку, володіти способами здійснення логічної операції;
3. Емоційно-оціночний - включає емоційні переживання, потреби, цінності, відносини, мотиви, оцінки.

При уроці-диспуті клас наперед поділено на групи (стверджувальна та заперечувальна сторони, може бути й нейтральна сторона, але обов'язково слід обґрунтувати таку позицію); команди-опоненти проводять між собою дискусію; після кожного уроку-диспуту команди змінюють свого лідера (капітана), щоб кожний учасник набув досвіду лідерства; кожен учасник команди обов'язково бере участь в уроці-диспуті, відстоюючи позицію своєї команди, для решти учнів, що не потрапили до жодної з команд, учитель ставить завдання, яке вони розв'язують протягом уроку. Актуальними є такі теми: Health (the best way to keep fit), Modern technology (blessing or curse), Educational system (pluses and minuses), Entertainment (how to relax better). Граматичний матеріал: Articles, Adjectives: Degrees of comparison, Negative forms of all tenses.

Уроки-прес-конференції розвивають активність, пошукові здібності, вміння розкривати суть певної проблеми, стисло і коротко висвітлювати її, конкретно відповідати на поставлені питання, самостійно здобувати знання. Для такого виду уроку заздалегідь оголошується тема, день і час проведення конференції; розподіл ролей здійснюється за бажанням (журналісти, фахівці з конкретних питань (політологи-історики, експерти, тощо)); оформлення класу; випереджальні завдання обов'язкові для всіх учнів класу. Така форма уроку поєднує одночасно дві гри — прес-конференцію та «Діяльність інформаційного агента», що сприяє активності всіх учнів класу, створює атмосферу розкритості, дає учням можливість відчути себе учасником конференції. Темі для уроку прес-конференції: Ecology (Environment protection), Summer Holidays (The best place to visit), Business (If I were a millionaire). Граматичні структури: Pronoun (Gender), Adverb, Adjective, Conditionals.

Цікавою формою під час проведення нетрадиційних уроків є **теле- і радіопередачі**, що відтворюють відомі популярні телевізійні програми. Такі уроки сприяють формуванню в учнів уміння аналізувати й узагальнювати матеріал за нестандартних умов, дозволяють їм уявити себе «відомими людьми», дають уявлення про професію журналіста, телеведучого тощо. Основні принципи організації уроку: ролі розподіляються за бажанням; здійснюється оформлення класу (телестудії, радіостанції); учнями виготовляються емблеми, прикріплюються мікрофони, парти та стільці розташовуються так як у справжній програмі; також учням подаються випереджальні завдання і вітається перевдягання учнів згідно з ролями. Перелік можливих тем: Jobs «What? Where? When?», Sport «English marathon», Music «X-factor», Householding «Desperate housewives». На таких уроках удосконалюються закріплюються знання таких граматичних форм: Continuous tenses, Simple Tenses, Phrasal Verbs, Types of questions.

Уроки-екскурсії розвивають уміння сприймати та аналізувати твори образотворчого мистецтва, архітектури, скульптури, літератури, музики. Це означає, що найкраще для такої форми проведення уроків підходять теми з історії розвитку культури. Для проведення уроку-екскурсії клас ділиться на групи (екскурсоводи, репортери, дослідники, енциклопедисти), відповідно підбирається оформлення класної кімнати та підбір літератури, джерел, фотоілюстрацій, виготовлення стендів-стінівків. Екскурсоводи повідомляють факти та цікаві явища з теми, яка вивчається, дослідники доповнюють розповіді екскурсоводів, а репортери ставлять уточнюючі питання, складають таблиці відповідно до почутого та разом з класом підводять підсумки. Доцільні теми: Travelling: «Top 10 of...», «Hot spots», History (Ukraine, Great Britain, The USA, Australia), граматичні теми: Past Simple, Past Perfect, Adverb, Noun, Numeral.

Урок-брейн-ринг дозволяє учням відчути себе ерудитом, частиною команди, згуртовує колектив. «Брейн-ринг» — відома телевізійна гра, де стартом є цікаве запитання, а фінішем — відповідь. Необхідно швидко реагувати, адже час для прийняття рішення обмежений. Для проведення такого виду уроку потрібна наявність спеціально обладнаних ігрових столів; поділ класу на команди (шість осіб); попереднє повідомлення теми чи розділу, які необхідно повторити, адже питання для гри будуть саме з них; підбір додаткових джерел та літератури, яку необхідно проглянути і вивчити (для капітанів команд). Можна проводити для закріплення вивченої теми чи повторення уже пройденої. Теми: Everyday life, Entertainment, можливий граматичний матеріал: Articles, Interjections.

Урок-репортаж удосконалює вміння аналізувати та систематизувати матеріал, сприяє розвитку в учнів навичок самостійного отримання знань. Це нова форма проведення нетрадиційних уроків. Клас ділиться на «репортерів», «архівістів», «статистів», «аналітиків» тощо. Оголошується тема, мета, завдання майбутнього уроку; літературу, джерела надає сам учитель, а учні вибирають найважливіше з цієї літератури. Доцільно використовувати при вивченні теми з масивним обсягом матеріалу. Можливі теми: Weather, Seasons, Climate, Food, Sport, граматичний матеріал: Noun, Pronoun, Future Tenses, Simple Tenses).

Аналіз літератури з проблеми використання нетрадиційних уроків з дозволяють стверджувати, що нетрадиційні уроки володіють величезними потенційними можливостями. Вони дають можливість здійснювати диференційований підхід до учнів, залучати кожного учня в активну роботу, з огляду на його схильності, інтереси, рівень мовної підготовки. Причому, такі уроки сприяють підтримці працездатності кожного учня, знімають втому, компенсують дефіцит спілкування, що особливо важливо для сучасної школи з її значним перевантаженням учнів знаннями.

Сучасні системи освіти характеризуються орієнтацією на входження у світовий освітній простір. Цей процес супроводжується суттєвими змінами в педагогічній теорії і практиці начально-виховного процесу. Одним із найважливіших компонентів викладання англійської мови стає особисто-орієнтовна взаємодія учителя і учня. Перспективним шляхом модернізації загальної середньої освіти є впровадження інноваційних рефлексивно-предметних ігрових технологій.

Нетрадиційні форми навчання при вивченні іноземних мов потребують від усіх учасників навчального процесу розвитку комунікаційних умінь, навичок роботи в парах і групах, вмінь аргументувати й дискутувати тощо. Загалом нетрадиційне навчання спілкуванню іноземною мовою створює сукупний ефект, який виявляється в тому, що на фоні програмного засвоєння знань формуються вміння співпрацювати, комунікативна компетентність, толерантність, тощо. Таким чином, нетрадиційні уроки:

- збагачують учнів новими враженнями, надають уроку привабливість, створюючи позитивний психологічний клімат у класі;
- сприяють кращому запам'ятовуванню, більш якісному оформленню мовленнєвого висловлювання;
- створюють ситуацію для вживання даного мовного взірця; розвивають мовну активність і самостійність учнів;
- дозволяють реалізувати виховні цілі навчання;
- підвищують мотивацію учнів до навчання;
- активізують пам'ять та розвивають особистість дитини.

Загалом при вивченні будь-яких з навчальних предметів нетрадиційні форми навчання при впровадженні нагтовхуються на різні бар'єри. На сучасному етапі найважчим залишається

матеріально-технічний бар'єр. Недостатнє фінансування, відсутність в більшості шкіл технічного забезпечення, робить важким, а інколи взагалі унеможливує впровадження в практику роботи вчителя нетрадиційних методів навчання. Підготовка до будь-яких з вище названих видів діяльності на уроках вимагає додаткових витрат, підготовки наочності, доступу до комп'ютера, використання додаткової літератури, що є в багатьох випадках недоступним для учнів особливо сільських шкіл. До того ж, на вивчення певної інформації потрібен значний час, гостро постає необхідність принципово іншого підходу в оцінюванні знань учнів, відсутність методичних розробок уроків з різних предметів, що призводить до певних організаційних бар'єрів. Тому вчитель-новатор не може бути застрахований від хворобливих реакцій оточуючих на спробу зруйнувати усталений порядок речей.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Коновалова, Л.В. Средства повышения эффективности урока / Л.В.Коновалова // Иностранные языки в школе: научно-методический журнал. – 1990. – №4. – С.61-66.
2. Кузьмінський, А.І. Технологія і техніка шкільного уроку.: К. – Знання. 2010., 300с.
3. Мельник, В. В. Інтеракція в освітньому процесі: технологія організації / В. В. Мельник // Управління школою. – 2006. – № 23 (133). – С. 15–35.
4. Медведєва О.І. «Творчість вчителя на уроках іноземної мови», М.: Просвещение, 1992, 94 с.
5. Паламарчук В. С. Навчаючи, розвивати та виховувати / В. С. Паламарчук// Електронний журнал: <http://osvita.ua/school/technol/318/>.
6. Пометун, О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібник / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко ; за ред. О. І. Пометун. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.
7. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – 3-тє вид., перероб і доп. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 232 с.

Корольчук У.

Науковий керівник – доц. Задорожна І.П.

ВИКОРИСТАННЯ СУГЕСТОПЕДІЇ У ШКОЛАХ УКРАЇНИ

Мета статті – проаналізувати використання сугестопедії як однієї із зарубіжних методик викладання іноземної мови в школах України.

Завдання статті:

- визначити зміст сугестопедії як однієї з методик викладання іноземної мови;
- розробити комплекс вправ із застосуванням елементів сугестопедії.

За останні роки спостерігається підвищений інтерес до проблеми методів вивчення іноземної мови, чому неабиякою мірою сприяла поява нових інтенсивних методів і технологій навчання мови, розрахованих на використання в навчальному процесі. Проте більшість учителів іноземної мови опираються на достатньо вивчений і розроблений вже сугестивний метод, що пов'язано з його широкими, дієвими навчально-виховними можливостями [3, с.39].

Проблему використання сугестопедії на уроках іноземної мови досліджували вітчизняні вчені – М. Вайсбурд, С. Гапонова, С. Ніколаєва, О. Шерстюк та інші [1; 2; 3].

Сугестопедія – метод, розроблений болгарським психологом Г. Лозановим. Метод базується на положеннях сугестології, яку Г. Лозанов визначає як «науку, що вивчає нерациональні та/чи підсвідомі фактори для оптимізації навчання» [2, с.18].

В основі сугестопедії лежить сугестія, за допомогою якої створюються бажані образи, що полегшують запам'ятовування. Метод реалізується в таких принципах:

- інфантилізація – стосунки між учителем та учнем нагадують стосунки між батьками та дитиною; учень бере участь в іграх, виконує фізичні вправи, співає – це допомагає йому набутти впевненості, безпосередності й сприйнятливості;
- двоплановість – учень вчиться не лише через безпосередньо спрямовані на нього навчаючі дії, але й опосередковано через середовище, в якому проходить навчання (яскравий декор класної кімнати, музичне оформлення, розташування крісел тощо);
- інтонація, ритм, стан псевдопасивності – змінюючи тон і ритм при презентації матеріалу, вчитель запобігає монотонності багаторазового його повторення, надає уроку